

Siniša Sopka,
Ruski Kerestur-Košice

HALFWAY TO SANITY

**Pajtaš zoz Slovackej me
povolal na „Festival zlej
hudbi“. Dobre, reku, idzem.
Añi še ñe budzem pitac že co
to. Novi, viderkujuci pasoš,
zñati vizi...bejbe! „Šeki`s on
the road again!“**

U Verbaše na hajzibanskej mi taliban ñe zna vipisac kartu, že naj kupim od konduktera. Tot me posila na stanicu u Subotici. Hajziban požñi sto roki aľe jak ho Maďar zakapčal ľeci jak šarkaň i u Peštu zme točno na čas. Vjaza za Košice idealna, ñe čeka še veľo, u hajzibanu čiste, prijemne, uživañe putovac. A Košice? Bejbe! Tot moj pajtaš tvardi Vichodňar ta kruci z nosom že u Košicoch už ñichto po vichodňarski ñe sce bešedovac – bo „ñe moderne“. Po joho slovoch „ñe naješ še z krasnoho tañera ked je prazni“. Medzitim, mojo ñeprijateľe ostali daľeko za mnu i tot kompleks ñe mam.

KOŠICE

To varoš prave taki jaki jeden varoš treba že bi bul, po mojim smaku. Ñe prevelki, ñe premali, kus gotiki, vecej baroku, sceli bi buc „mala Praha“, až i sorealizem mož vitrimac... hmm, kedi jak. U centre staroho mesta dominuje gotska katedrala svjatej Alžbeti i zoz ñej, jak orgul'i volaju

Sñinski kameň

virnich na službu, rozľiva še taka komorna svjatočna atmosfera, po dostojinstveno mirnich, cichich okolnich ul'ičkoch. Našo to faci, naš mentalitet, original bez orijentalnich prismačkoch, zoz mñe z počatku čudnu všadziprisutnu tendencioznu simpatiju spram Čechoch. Na perši pohľad takoj obačic: ñet fenseraju, turbo bl'uvañini i vulgarno rozhoľeni dzivčata, ñet snobizmu, kulturne, opuščene, ñič daco na strach paradne aľe čiste, všadzi šor...i ñet pľeskavici i bureka, aľe še u varošu je po pivñicoch! Ñeobične mi bulo ľem že jak še karčmi včas zaveraju – aľe preto še skorej vichodzi, hej? Za par dñi moj animozitet spram urbanoho kape - a aňi som vecej ñe taki tvardi anarchist!

SIMILIS SIMILI GAUDET

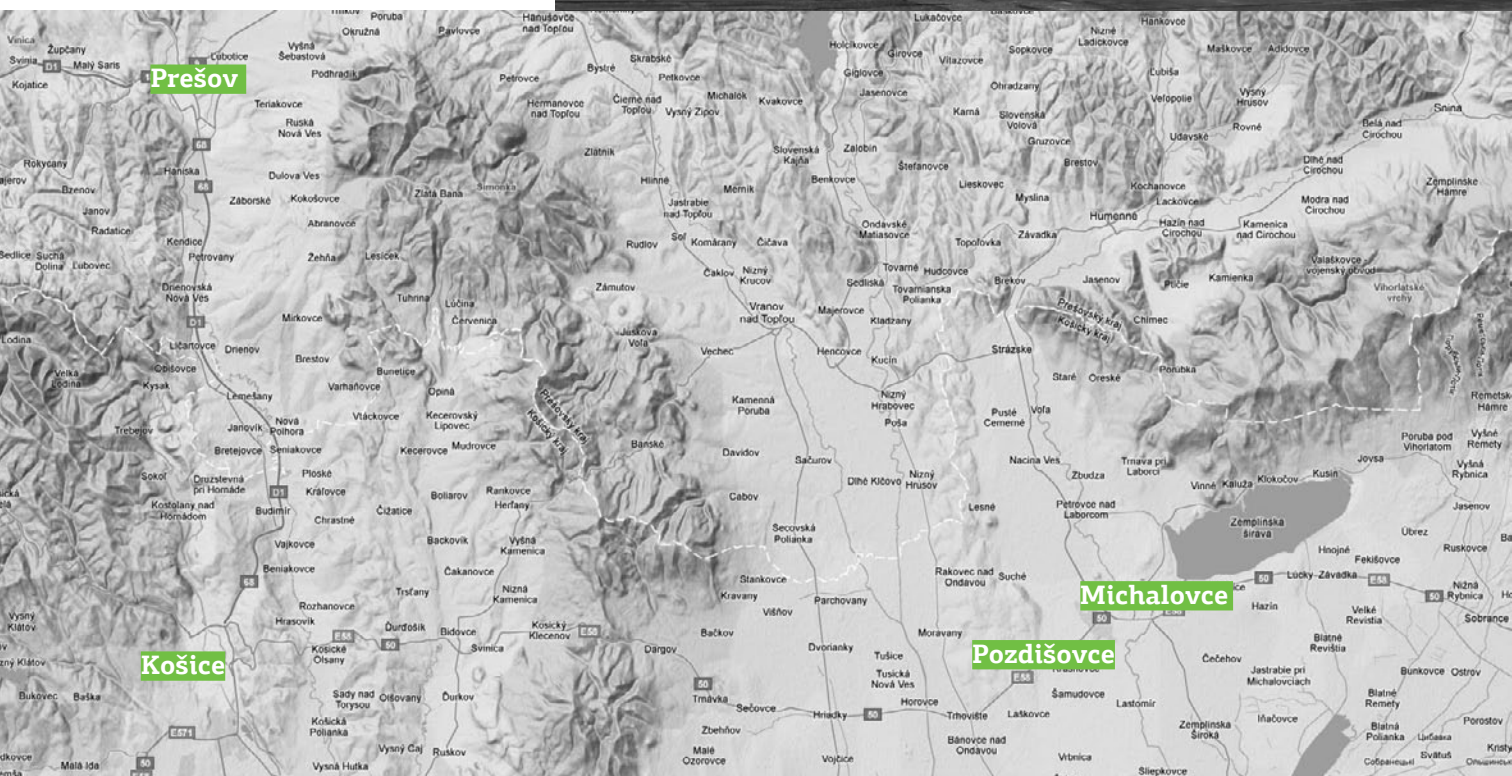
„Festival zlej hudbi“ hraju u visokoškolskim dome u Prešove. To u stvari jeden bend co su perše reggae, vec country, vec metal, rockabilly i už ñe znam co šicko ñe buli. Parodija na šicku

muziku. To jich rodni varoš i masa ich znaju i divľaju. Hužva sto gradi, šicko to studentarija, šicki cugaju a ñichto še ñe bije, ñichto ñe ľarma, ñicto še ñe dril'a, ñichto ñe dudre dok še čeka u šore na pivo – ñepasterizovani čapovani „Šariš“ – bejbe! A dzivčata, joj! Posle koncerta išce puščaju muziku i rozbivaju mojo predubedzeñe že su ñeupuceni do r`n`r-u. I ked, puščä „Sheena Is A Punk Rocker“, himnu mojej mladosci a toti šviži, krasni dzivčata kviča i rucaju še. Ja u vichodňarskim pankerskim raju ! Chto bi to u takim štedku mohol buc antisocialni? O par dñi zme obišli Prešov trezbi i po vidñe že bim znal že co tam dze, ta naspravdi, toto mesto zarjuje veľo vichodňarskejše aľe popravdze ñet u ñim bohzna co. Hlavna ul'ička – i to šicko. Zašli zme i do jednej takej, retro karčmi, co še ñe premeñela veľo od socializmu i naspravdi, slucham, pupkati starši bačikove, taki isti jak i našo, za sušednim stolom dru rum i bešeduju original po našim! U Michalovcoch ñet aňi teľo

keľo u Prešove aľe som tu zato oskenoval najnapartejši príkladňiki maceroch našich dzecoch i najľepše še prevedol. Perše me odvedli na viľet na Vihorlat (hora i narodni park), vidzic Morske oko (prekрасne male ozerko) i potim calkom hore na Šňinski kameň (1075m). Padal šňih ta bula prava avantura, reku, dok pojdzem domu co povem, že som behal po ľeše jak medvedz? Čkoda ľem za Širavu (veľke jazero, vichodňarske morjo) že bula žima ta ňe znam odceňic keľo je naspravdi atraktivna.

Košice

Za Silvestra zme počali u jednej starej zemplinskej chiži pošorenej po starodavňe u valaľe Pozdišovce, co ju tam jednoho famelija i družtvo chasnuju jak vikendicu. Začudoval som še keľo še tam trima do tradiciji, a to mladi pari z malima dzecmi i mladež pomišani i jak to živo, prirodno i prijemno šicko vipatra. Chtoška še pital či ňe pojdzeme do Cerkvi. Co!? Aňi ňe znam že do chtorej to malo buc bo ich maju tri u valaľe – luteransku,

hrekokatolicku i pravoslavnu. Reku, ja musliman ta ňe možem a vi jak scece. Prebudzeli jakiš čudni emotivni atavizem u mňe dok špivali kojdzejaki kračunski i beťarski, original po našim, špivanki. Pozňejša turneja po karčmoch u Michalovcoch jeden standard chtori možebuc i ňe najščešľivši aľe je tam znova storaz prijemňejši bo ňet ňičoho co mi tu zavádza. Ohľadam še, a to šicko faci co mi zdabu na Keresturcoch, take iste i spravovaňe i ňet ňikoho že bi

hubel prosek. Voni tam calkom ňesvidomi že jak im dobre – že su svojo na svojim medzi svojima!

ALSO SPRACH ZARATHUSTRA

Stretnuc pana profesora Ondreja Halagu za mňe bula okreme veľka česc. Za ňeupucenich to jeden už starši bači (92), naukovec istoričar i lingvista, co išče od druhej polovki 40-tich bojuje za vichodňarstvo a tiž še namahal i za nas tu, pri Dunaju, daco konstruktivne zrobit. Našli zme ho u špital'u no vec vizdravel

ta nas povolal naj ho opatrimo u joho dome u Košicích. Prez rozhvarku zme še zloželi: každa država patri vjednačič svojo žitelstvo, viscerac regionalni rozliki i asimilovac menšini. Preto i vichodňarski regionalizem z boku Slovakoch zahodno od Tatroch vse bul vidzeni lem jak separatizem. Daraz, ponosuje še Halaga, to politično bulo až i ňebezpečne. Nauka u ca'le tak cerpela bo še od ňej občekovalo lem že bi služela dňovopolitičnim interesom. No to i sami l'udze daraz šmišni. Išče u povojnovich rokoch, dok skoro ničto ňe znal „spisovu slovenčinu“, ked bešedoval z l'udzmi po vichodňarski ňe brali ho za ozbil'noho. Obačel že ma autoritet až ked bešeduje „spravne po slovenski“, hoč i joho vlasna mac tedi dumala že to po česki. Za nas, pripoveda, prišli z Kerestura „hrac d'ivadla“ do toho, rusinskoho-ukrajinskoho teatru Aleksandra Duchnoviča u Prešove. Bo ozda braca Rusini. I pojdu toti Ukrajinci patric „d'ivadla“ – a vono po vichodňarski. A aňi jeden vichodňar ňe pošol patric bo pisalo že budze po rusinski. „No, a to tragedija toto z vami“ – hvari profesor.

Naspravdi, šicok čas ňe mam dajaki upečatok že som pošol dagdze da'leko z domu. Ňeprijemne mi lem spoznaňe že kel'o som poserbni, ňe lem u bešedi ale baržej u občekovaňoch i spravovaňu. Kel'o ňepotrebnej antisocijalnosci! Jakbaču krev naspravdi ňe voda. Rozdumujem, životni standard to ňe lem peňež i materijalne. To i šor - i kultura. Ňe konceptualni performans apstraknej umetnosci ale kultura jak jedna každodňova, otvorena, opuščena, medzisobna komunikacija svidomich, rozumnich jestvoch t.j l'udzoch. Ňet tam nič ekstravagantne,

prave naspak, ale jest toto co treba a to jedna pozitivna energija, vidzene perspektivi i vizija do lepšoho najutre. Bizovne že jest i tam smarkatich, seroňoch, problemi, ale to aňi približno ňe take beznad'jno metastazirane i z našej točki patreňa to calkom nič.

HOMO HOMINI LUPUS

Vracaňe nazad prinoši rozčarovaňe. Do šicokho. Dzivjactvo, l'uštavosc, snobizem, izolacija... U Keresture jedna obščepisutna bezperspektivnosć, dezorijentovanosc, jakešik obščepirilapene ciche poňizeňe, strach, ňeznaňe, ňemoc... Hromada toho co šicki prilapjume že še podrozumjuje teraz mi odrazu vipatra take hnusne, až degutantne. Očivisne že nas tak ňe budze! Jasno, nič ňe slučajne. Z ňeščirosci vichodzi ňeprirodnosc, a zoz ňej disfunkcionalni odnošeňa. Inflacija kulturašoch i kojdzekajkich manifestacijoch,

a podpolne zaňedzbovaňe ekonomskoho rozvoju, mutacija jednej himeri zoz „Horňici“, prejš „Karpatoch“ do „Prjašovščini“ i druhej „Juhoslavija“, „Bratstvo-jedinstvo“ do „Vojvodina“, „tolerancija i multikulturalnosć“ i z toho rezultujuca falsifikovana mertvorodzena novosadska

ruska kultura, nas privedli do stanu že pre skoro už calkom stracenu žridlovu tradiciju provadzeňe svetovej pop kulturi jedini relativno funkcionalni odpor co ho mož ukazac spram poserbjovaňa – bo kvalitet chtori nas ma odredzovac, zoz čim bi zme še mali pišic, podrozumjuje že bi zme buli hlupši jak co zme. Osobne nachodzeňe u takich okolnoscoch tiž ňe slučajnosć. Prepadnutomu vse chtoška druhi vinovati – a prave u tim joho prepassc ■